

LA BEFANA

Sam Stefani - La Befana deelt geschenkjes uit aan kinderen

In Winterslag komt in januari de heks 'La Befana' op bezoek. Het is een gebruik dat zijn roots heeft in de Italiaanse gemeenschap.

Oorsprong

Het verhaal van La Befana is heel oud. Deze figuur ontstond in het Oude Romeinse Rijk. Rond de jaarwende zag men 'vrouwen' vliegen over de velden. Men geloofde dat deze 'vrouwen' de velden wilden bevruchten. Daar is eeuwen later de figuur van de Befana als **oude vrouw of heks** uit voortgekomen. Let wel, ze droeg geen klassieke heksenhoed, ze had een groot doek rond haar hoofd gebonden. In de zeventiende of achttiende eeuw werd de traditie aangevuld met het uitdelen van geschenken aan kinderen. De avond voor de komst van de Befana plaatsden de kinderen een bord met eten en fruit op tafel. Een beetje vergelijkbaar met de Sinterklastraditie. 's Morgens ligt er in het lege bord een laagje as met de handdruk van de Befana.

Deze heidense traditie versmolt zich met de christelijke traditie van Driekoningen.

De legende gaat als volgt. De drie koningen of 'drie wijzen' waren op weg naar Betlehem, een paar dagen voor de geboorte van Jezus Christus. Onderweg kwamen ze een oude vrouw tegen. Ze vroegen haar of zij de weg wist, maar helaas kon de heks hen niet verder helpen. Toch vroegen de koningen of de vrouw hen wilde vergezellen op hun reis. Ze had hier niet zo veel zin in, maar bedacht zich toen de koningen alweer enige tijd op weg waren. Maar hoe ze ook zocht, ze kon de drie wijzen en Christus niet vinden en het verhaal wil dat ze nog altijd naar hen op zoek is.

Een andere legende vertelt dat la Befana een gewone vrouw was, die net als de meeste moeders erg veel van haar kind hield. Toen haar zontje overleed, werd ze dan ook gek van verdriet. Toen ze het nieuws vernam over de geboorte van Jezus, besloot ze naar hem toe te gaan. Ze was ervan overtuigd dat het haar eigen zoon was. Ze nam cadeautjes voor hem mee. Uit dankbaarheid gaf Jezus haar ook een geschenk: La Befana wordt de **moeder van alle kinderen in Italië**. Sinds die tijd brengt ze elk jaar in de **nacht van 5 op 6 januari** cadeautjes rond.

Ook wordt aangenomen dat het woord 'Befana' een verbastering is van het Griekse woord 'Epiphania'. Dit betekent 'Verschijning' of 'Manifestatie'. Niet toevallig wordt het feest van Driekoningen ook wel 'Epifanie' of 'Openbaring van de Heer' genoemd. Ze wordt elk jaar op 6 januari (of op de eerste zondag na 1 januari) gevierd. Zo merk je dat het verhaal van de Befana **een samensmelting is van verschillende elementen**.

Hedendaagse versie

De traditie wordt onder meer in stand gehouden door AFI Winterslag (Associazione Famiglie Italiane Di Winterslag) De AFI is een vereniging die opgericht is in de jaren '50 in Waterschei. In de loop der jaren kwamen er afdelingen bij in Winterslag en Houthalen. Met onze vereniging organiseren we vandaag een **ontbijt** voor volwassenen en kinderen. Iedereen is welkom. We spelen **spelletjes** met de kinderen en er wordt **voorgelezen**. Dan komt La Befana **cadeautjes** uitdelen aan de kinderen. Elk jaar organiseren wij dit evenement. Ikzelf zit in het bestuur. Voor de kinderen is het heel leuk. Ook voor de volwassenen is het een gezellig moment.

Deelnemers

Er zijn enkele mensen uit de Poolse gemeenschap aanwezig, maar de meerderheid komt uit de Italiaanse gemeenschap. Waarschijnlijk vind je deze traditie overal ter wereld waar mensen met Italiaanse roots wonen. Zoals elk feest, traditie of evenement, zijn wij niet immuun gebleven voor de impact van de coronacrisis. Tijdens vorige edities waren er telkens een honderdtal aanwezigen, kinderen inbegrepen.

**Gebaseerd op een interview door Sam Stefani, vormingswerker Avansa Limburg, met Luciano Tagliaboschi, bestuurslid van AFI.*

**Deze inzending kadert binnen het project Beleving. 100 levende gebruiken en tradities in Limburg. Een initiatief van het Limburgs Volkskundig Genootschap, in samenwerking met ECRU Erfgoed en Erfgoed Haspengouw, Werkplaats immaterieel erfgoed, Openluchtmuseum Bokrijk, Heemkring Vaart, Haspengouw. TV vzw, Academie voor Streekgebonden Gastronomie en AVANSA-Limburg.*

INZENDER

Luciano Tagliaboschi

LOCATIE

3600 Genk, Winterslag

PERIODE

Januari

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#feest #sociaal gebruik